

Lainvalmisteluosasto

VN/2741/2018

27.6.2018

Liikenne- ja viestintäministeriölle
(kirjaamo@lvm.fi)

Viite: Lausuntopyyntö 5.6.2018

HE ajoneuvolain ja ajokorttilain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta / kevytautot

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi ajoneuvolain ja ajokorttilain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa 15–17-vuotiaille nuorille uusi liikkumisen muoto ottamalla käyttöön uusi ajoneuvoryhmä, kevytautot. Kevytauto olisi T-luokan ajoneuvo, joka on muunnettu henkilöautosta siten, että nopeus on rajoitettu 45 kilometriin tunnissa. Kevytautoja saisi kuljettaa AM-ajokortilla, kuten mopoautojakin.

1 Kevytauton määritelmä ja lainsäädännön soveltaminen kevytautoihin

Oikeusministeriö kiinnittää liikenne- ja viestintäministeriön huomiota sääntelyn täsmällisyyteen ja tarkkuuteen.

Ajoneuvojen perusluokituksesta säädetään ajoneuvolain (1090/2002) 2 luvussa. Luvussa määritellään muun muassa auto (M- ja N-luokan ajoneuvo, 10.1 §), henkilöauto (M₁-luokan ajoneuvo; 10.2 § 1 kohta) ja traktori (T- ja C-luokan ajoneuvo, 14 §).

Ajoneuvolain mukaan *traktori* (T- ja C-luokan ajoneuvo) on moottorikäyttöinen "maa- ja metsätaloudessa käytettäväksi tarkoitettu pyörillä tai telaketjuilla varustettu ajoneuvo". *Auto* (M- ja N-luokan ajoneuvo) on puolestaan "henkilöiden tai tavaran kuljetukseen taikka määrättyyn erikoistehtävään valmistettu moottorikäyttöinen ajoneuvo, jossa on vähintään neljä pyörää tai telat ja jonka suurin rakenteellinen nopeus on suurempi kuin 25 kilometriä tunnissa". Autoksi ei kuitenkaan

C:\Docserver\00000000-0000-0000-0000-000000000001\Working\3cd3f9c3-6609-4c08-a79f-6cac260b1106\214754_1_0.DOCX

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 10
HELSINKI

Postiosoite
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
02951 6001

Faksi
09 1606 7730

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@om.fi

katsota nelipyöräistä ajoneuvoa, joka muun muassa 14 §:n nojalla katsotaan traktoriksi.

Ajoneuvolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 b §, jonka mukaan kevytautolla tarkoitetaan ajoneuvolain 14 §:n 1 momentin 1 alakohdassa tarkoitettua traktoria, joka on muunnettu aiemmin käyttöön otetusta M₁-luokan ajoneuvosta.

Oikeusministeriö toteaa, että määritelmäsäännökset ovat ristiriitaisia. Kevytauto vaikuttaa täyttävän ajoneuvolaissa tarkoitetun auton määritelmän. Kyseessä on henkilöiden kuljetukseen valmistettu ajoneuvo, jossa on neljä pyörää ja jota ei ole katsottava traktoriksi 14 §:n nojalla. Kevytautoja ei ole tarkoitettu käytettäväksi maa- ja metsätaloudessa, joten 14 § ei voi sanamuotonsa mukaan niihin suoraan soveltua.

Oikeusministeriö kiinnittää oman toimialansa osalta huomiota siihen, että sääntelyn perusteella jää epäselväksi, mitä tieliikenteen sääntöjä ja liikennetikosoikeudellisia rangaistussäännöksiä kevytautoihin ja niiden kuljettajiin sovelletaan.

Esimerkiksi rikoslain (39/1889) 23 luvun 12 §:n 3 kohdassa määritellään moottorikäyttöinen ajoneuvo. Säännöksen mukaan moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ovat auto, mopo, moottoripyörä, moottorikäyttöinen kolmipyörä, kevyt ja raskas nelipyörä, traktori, moottorityökone ja maastoajoneuvo. Vastaavan tyyppinen määritelmä sisältyy tieliikennelain (267/1981) 2 a §:n 2 kohtaan.

Oikeusministeriö toteaa, että sääntelyä tulee täsmentää ainakin siltä osin kuin se vaikuttaa rikoslainsäädännön soveltamiseen.

Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen käytännössä laillisuusperiaattele on annettu käytännössä vastaava ydinsisältö, jossa on korostettu rikossääntelyn ennustettavuutta eli sitä, että säännöksen sanamuodon perusteella voidaan ennakoida, mikä on rangaistavaa (ks. PeVL 20/2018 vp s. 2 viittauksineen). Silloin, kun rangaistussäännös saa aineellisen sisältönsä muualta lainsäädännöstä (esimerkiksi tieliikennelaista), on aineelliset kirjoitettava rikossäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella (ks. esim. PeVL 10/2016 vp s. 8 ja PeVM 25/1994 vp s. 27/II—28/I).

Oikeusministeriö toteaa, että traktori-sanon käyttämistä kevytautoista on ainakin rikoslainsäädännön osalta pidettävä yleiskielen vastaisena. Eräs tapa selventää määritelmiä olisi:

- 1) lisätä ajoneuvolain 10 §:n 1 momenttiin viittaus uuteen 14 b §:ään ("ei kuitenkaan katsota nelipyöräistä ajoneuvoa, joka — — katsotaan — — 14, 14 b tai 15 §:n nojalla traktoriksi"),
- 2) selventää 14 b §:ssä, että kevytautot eivät (14.1 §:stä poiketen) ole tarkoitettu käytettäväksi maa- ja metsätaloudessa ja
- 3) lisätä rikoslain 23 luvun 12 §:n 3 kohdan ja tieliikennelain 2 a §:n 2 kohdan määritelmiin viittaus kevytautoihin ("moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ovat — — traktori, kevytauto, moottorityökone — —").

Rikoslain muuttaminen edellyttää oikeusministeriön myöntämää esittelylupaa, jota on haettava erikseen.

Selvyyden vuoksi esityksen perusteluissa olisi hyvä käydä muiltakin osin läpi, miltä osin muun lainsäädännön viittaukset traktoreihin soveltuvat kevytautoihin ja tulisiko kevytautot mainita säännöksissä erikseen. Onko esimerkiksi tarkoituksena, että kevytautoja koskisi ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen (1257/1992) 3 §:n 1 kohdan h alakohdan mukainen 40 km/h:n nopeusrajoitus ja saisiko kevytautoilla kuljettaa tavaraa ilman tavaraliikennelupaa (L liikenteen palveluista 2 osan 1 luvun 1 §:n 3 momentti, 320/2017)?

2 Kevytauton ikä

Ehdotetun ajoneuvolain 14 b §:n a alakohdan mukaan kevytautolla tarkoitetaan traktoria, joka on muunnettu sellaisesta aiemmin käyttöönotetusta ajoneuvosta, jonka käyttöönottovuoden päättymisestä on kulunut enintään 10 vuotta.

Ehdotuksesta jää epäselväksi, koskeeko 10 vuoden aikaraja vain muuntamisen ajankohtaa vai onko tarkoituksena, että ajoneuvo lakkaa olemasta säännöksessä tarkoitettu kevytauto, kun käyttöönottovuoden päättymisestä on kulunut yli 10 vuotta. Myös perustelut ovat tältä osin ristiriitaiset. Yleisperusteluiden mukaan kevytautoksi ei saisi muuttaa henkilöautoa, jonka käyttöönottovuoden päättymisestä on kulunut enintään 10 vuotta (s. 4).

Ehdotetun ajoneuvolain 14 b §:n a alakohdan mukaan kevytajoneuvoksi muunnetun ajoneuvon on oltava otettu aikaisintaan käyttöön "vuoden 2014 jälkeen". Ilmaisu voi olla harhaanjohtava. Oikeusministeriö ehdottaa,

että säännös muotoillaan niin, että auto on otettu käyttöön "aikaisintaan vuonna 2015" (jos tätä tarkoitetaan).

3 Muut huomiot

Oikeusministeriö toteaa vielä, että vakiintuneen lainsäädäntötekniikan mukaan säännökset jaetaan ensisijaisesti numeroiduiksi kohdiksi, jotka voidaan jakaa edelleen kirjaimin merkityiksi alakohdiksi. Ajoneuvolain 14 b § tulee korjata vakiintuneen käytännön mukaiseksi.

Lisäksi oikeusministeriö suosittelee, että liikenne- ja viestintäministeriö käyttäisi lausuntopalvelu.fi-sivustoa lausuntoja vastaisuudessa pyytäessään.

Lisätietoja lausunnosta antaa lainsäädäntöneuvos Ville Hinkkanen, puhelin 02951 50165, ville.hinkkanen@om.fi (tavoitettavissa 6.8.2018—).

Ylijohtaja

Sami Manninen

Lainsäädäntöneuvos

Ville Hinkkanen